

<p>BOSNA i HERCEGOVINA VIJEĆE MINISTARA Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</p>		<p>БОСНА и ХЕРЦЕГОВИНА САВЈЕТ МИНИСТАРА Агенција за предшколско, основно и средње образовање</p>
--	---	--

**Инструментариј за вредновање и самовредновање
квалитета рада основне школе**

Издавач:

Агенција за предшколско, основно и средње образовање

За издавача:

Маја Стојкић, директор Агенције за предшколско, основно и средње образовање
Алиса Ибраковић, замјеник директора – руководилац Подручне јединице Сарајево

**Инструментариј за вредновање и самовредновање
квалитета рада основне школе****Водитељ пројекта:**

Бранка Попић, стручни савјетник за друштвене науке и умјетност Агенције за предшколско,
основно и средње образовање

Консултант:

Неџада Фагиновић

**Учесници у изради Инструментарија за вредновање и самовредновање
квалитета рада основне школе:**

Радна група (Анех 1)

Уредник:

Бранка Попић

Лектура:

Биљана Поповић

ДТР:

Бранка Звечевац

Дизајн:

Јордан Студио, Сарајево

Тираж:

700 примјерака

Штампа:

Блицдрук, Сарајево

Садржај

Увод	5
Школска клима	6
Сарадња са Савјетом родитеља и Савјетом ученика	6
Менаџмент школе.....	6
Компетенције наставника.....	7
Методологија за кориштење индикатора.....	7
Систем оцјењивања и дескриптори.....	8
Подаци о школи	
Критеријуми и индикатори вредновања квалитета 'Школске климе'	
Критеријуми и индикатори вредновања квалитета 'Сарадња са Савјетом родитеља и Савјетом ученика'	
Критеријуми и индикатори вредновања квалитета 'Школског менаџмента'	
Критеријуми и индикатори вредновања квалитета 'Компетенције наставника'	

УВОД

У традиционалном поимању образовања тежило се томе да се постигнуће ученика посматра као нешто што зависи искључиво од интелектуалних способности ученика у комбинацији са његовом мотивацијом за учење. Иако је ово још увјек прихваћено мишљење којим се објашњавају разлике у исходима образовања сваког ученика, модерна психолошка и педагошка истраживања су показала да је потребна далеко софистициранија и комплекснија анализа уколико наставници желе у потпуности схватити наочиглед изражене разлике у ученичким постигнућима у учењу. Стога је све јача свијест међу припадницима просвјетне професије о бројним и различитим факторима који директно и индиректно утичу на спремност за учење, мотивацију и исходе.

Овај инструментариј нуди оквир за праћење и вредновање различитих фактора који директно или индиректно утичу на процес учења и исходе школске заједнице као цјелине. Различити контексти идентификују различите факторе утицаја и њихова идентификација треба да представља конвенционални договор свих страна укључених у процес образовања. Договорене области које се, у контексту праћења и вредновања квалитета основног образовања у школама БиХ, прате и вреднују помоћу овог инструментарија су:

1. Школска клима
2. Сарадња са савјетом родитеља/савјетом ученика
3. Менаџмент школе
4. Компетенције наставника¹

Наведене категорије одражавају међусобне односе и утицаје између носиоца образовног процеса, његових учесника и окружења у којем се процес одвија. Велики дио свеукупне оцјене квалитета школске заједнице и њених исхода, свакако чине квалитет садржаја (релевантност курикулума) и ниво ученичких постигнућа. За праћење и вредновање ова два аспекта образовног процеса користе се други механизми и процедуре који нису дио овог инструментарија.

У сврху дјелотворне примјене инструментарија потребно је нагласити сљедеће:

- Овим инструментаријем се вреднује школска заједница у цјелини,
- Индикатори су подложни ревидирању што је условљено промјенама у окружењу и трендовима, што захтијева да се периодично врши преглед односно ревизија и категорија и индикатора.

Школска клима

У свеукупном вредновању квалитета школе, школска клима се посматра као један индикатор, или боље рећи област. Она представља комплексне односе везане за процес наставних и ваннаставних активности, подразумевајући више мјерљивих индикатора. Комплексност индикатора школске климе је одређена природом васпитно образовног процеса, као социолошке категорије, али и профилом учесника који чине школску заједницу и који директно, или индиректно, учествују у креирању школске климе. Ти учесници су: ученици, наставници, директор, помоћник директора, секретар, библиотекар, педагог, психолог, социјални радник, дефектолог, представници локалне заједнице, школски полицајац, помоћно особље, домар, ложач, возач, кухар, родитељи/ старатељи.

¹ Категорија 'компетенције наставника' у Инструментарију укључује генеричке индикаторе. Индикатори за мјерење компетенција наставника у оквиру њихове специфичне области, односно, предмета свакако морају бити везани за ту област (нпр. математику, географију, итд), те у њиховој разради треба користити дефинисане стандарде ученичких постигнућа у тим областима.

Сарадња са Савјетом родитеља и Савјетом ученика

Савјетодавно школско тијело које заступа права, ставове и интересе родитеља/старатеља, према управљачким и стручним тијелима у школи, као и према широј заједници, је Савјет родитеља². Савјет родитеља проводи активности из дјелокогруга свог рада по законским прописима, општим актима школе и правилнику о раду савјета /вијећа родитеља. Представници савјета родитеља треба да буду образовани за квалитетно учествовање у планирању и провођењу активности које ће допринијети развоју школе у областима васпитно образовног процеса, сигурног васпитно-образовног окружења, и демократског учешћа у школском животу. Школска тијела би требало да посједују базу података о свом раду и резултатима у виду прописаног архивирања и чувања докумената. Школски правилници укључују мјере за чланове школских тијела које спречавају транспарентност и доступност информацијама.

Савјетодавно школско тијело које заступа права, ставове и интересе ученика/ученица према управљачким и стручним тијелима у школи, као и према широј заједници је Савјет ученика³. Одабир представника ученика требало би да буде широко заступљен, на начин да ученици свих одјељења имају могућност делегирања свог представника. Вијеће ученика проводи активности из дјелокогруга свог рада сходно законским прописима, општим актима школе, и правилнику о раду савјета /вијећа ученика. Представници савјета ученика треба да буду едуковани за квалитетно учешће у планирању и провођењу активности које ће допринијети развоју школе у областима васпитно образовног процеса, сигурног васпитно образовног окружења, и демократског учешћа у школском животу.

Отворена и стална сарадња родитеља/старатеља односно ученика/ученица и школе у великој мјери утиче на укупни квалитет и исходе школске заједнице. Инструментариј је идентификовао неке од основних индикатора који могу помоћи у мјерењу квалитета те сарадње.

Менаџмент школе

Веома важан елемент у раду школске заједнице јесте школски менаџмент. Закони којима се регулише област образовања у БиХ не препознају менаџмент школе на начин који налазимо у пракси модерних образовних система. Закон препознаје и регулише органе управљања и руковођења школом, односно, школски одбор и директора школе, са подијељеним функцијама у раду школске заједнице⁴. Без обзира на концепт, ријеч је о истом циљу, а то је развој и побољшање квалитета образовања у школској заједници, и шире. Ако желимо да у скоријој будућности имамо још успјешније школе, те ако настојимо да добијемо успјешне и добре руководиоце, морамо се суочити са захтијевима окружења, нових трендова, нових принципа рада и тежњи ка бољим и успјешнијим промјенама. Да би квалитетно обављали своју функцију, директори би морали посједовати лидерске карактеристике личности и менаџерске способности, морали би имати интегрисана знања и вјештине из психологије и педагогије, али и економије, права и односа са јавношћу, као и спремност у комуницирању са свим члановима школске заједнице и партнерским институцијама.

Демократски менаџмент у школи се базира на сарадњи, консултацијама, приједлозима члана организације или радних група⁵. Управо ове поставке су биле полазиште за идентификацију критеријума и индикатора за вредновање и евалуацију квалитета ове области у раду школске заједнице.

² Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини, Члан 53.

³ Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини, Члан 54.

⁴ Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини, Члан 50. Члан 51. Члан 52.

⁵ Реформа општег образовања у БиХ 2005. "Смјернице за развој школе"

Компетенције наставника

Питање компетенција је сложено, само по себи, а када се ради о наставницима оно је још комплексније. Најчешћа дефиниција компетенција јесте да оне представљају комбинацију знања, вјештина и ставова, вриједности и навика које омогућавају појединцу да активно и ефикасно дјелује у одређеној ситуацији, односно својој професији. Полазећи од чињенице да наставник има кључну улогу у реализацији наставног процеса и индивидуалном развоју ученика, идентификовање компетенција наставника је веома важно. У контексту развоја економије и друштва у 21. вијеку, а у циљу развоја школске заједнице и њене способности да одговори потребама тог развоја у Европској Унији, идентификоване су сљедеће компетенције наставника:

- a) Оспособљеност за нове начине рада у учионици
- b) Оспособљеност за нове радне задатке изван учионице, у школи, и са социјалним партнерима
- c) Оспособљеност за развијање нових компетенција, и новог знања код ученика
- d) Развијање способности ученика за цјеложивотно учење у друштву знања
- e) Развијање властите професионалности
- f) Употреба информационо комуникационе технологије⁶

Овај инструментариј нуди школским заједницама, и свим заинтересованим странама, индикаторе који могу помоћи у вредновању компетенција наставника у сегментима који су заједнички свакој школској заједници без обзира на предметне области и курикулум.

Методологија за кориштење индикатора

У циљу системског и досљедног процеса вредновања и самовредновања, школа формира тим задужен за провођење активности које се односе на самовредновање и вредновање. Тим осмишљава план рада за спровођење самовредновања. План укључује циљ, методологију, учеснике и временски оквир. Смјернице за израду плана предлаже Агенција за предшколско, основно и средње образовање. По усаглашавању плана, тим упознаје све учеснике школске заједнице о планираном процесу самовредновања. По окончаном процесу самовредновања, тим пише извјештај чија структура треба да одражава елементе плана.

Инструментариј за самовредновање даје школи простор да, самостално, или уз усмјеравање, упутства и савјет, од стране просвјетних инспектора, односно, стручних савјетника, наведе приоритете и иницијативе које сматра прикладним за повећање нивоа квалитета појединачних индикатора.

Инструмент за самовредновање и вредновање је доступан у штампаној и електронској верзији⁷.

⁶ Професионални развој наставника у Црној Гори, Завод за школство Црна Гора, Подгорица, 2010.

⁷ Информација о обрасцима доступна је у Агенцији за предшколско, основно и средње образовање, или на web страници www.aposo.gov.ba

Систем оцјењивања и дескриптори

Систем оцјењивања индикатора укључује нумеричке оцјене од 1 (један) до 3 (три), као и дескрипторе⁸ који помажу у одабиру нумеричке оцјене.

<i>Нумеричка оцјена</i>	<i>Дескриптор</i>
1	Школа има документоване иницијативе и мјере везане за предметни индикатор; током вредновања школа је презентовала доказе о одређености и провођењу постизања квалитета у овој области
2	Школа може дјелимично документовати и аргументовано потврдити да су инициране и реализоване одређене активности које су имале за циљ побољшање квалитета; школа је свјесна да постоје одређени недостаци и посједује план и препоруке за унапређење
3	Школа не може документовати, нити потврдити, да ради на побољшању квалитета

Напомена:

Прије попуњавања табеле препоручује се преглед свих табела и анализа индикатора, за идентификоване критеријуме, те прикупљање материјала за верификацију. За сваки индикатор, за који школа посједује материјал, како би документовала, односно, верификовала иницијативе и мјере у циљу осигурања квалитета, уписује се оцјена, у крајњој десној колони. Извори верификације могу бити записници са састанка вијећа родитеља, фотографије са манифестација, радови наставника и ученика, резултати анкета, интервјуа, различите врсте портфолиа, и сл.

⁸ Описи се односе на области, односно, индикаторе који су предмет анализе и вредновања

Подаци о школи

1.	Назив школе						
2.	Званични референтни број школе						
3.	Име и презиме директора						
4.	Адреса школе						
5.	Телефонски број	6. Број факса			7. E-mail адреса:		
8.	Адреса web странице (ако је битно)						
9.	Врста школе						
10.	Старосно доба ученика	Најмлађи				Најстарији	
11.	Број уписаних ученика	Дјевојчице		Дјечаци		Укупно	
12.	Име и презиме предсједника Школског одбора	13. Телефонски број предсједника Школског одбора:					
14.	Број званично регистрованих ученика са посебним потребама у учењу	Дјевојчице		Дјечаци		Укупно	
15.	Број ученика којима је матерњи језик , језик мањина	Дјевојчице		Дјечаци		Укупно	
16.	Број особља запосленог у школи	Запосленица		Запосленика		Укупно	
17.	Број наставника	Наставница		Наставника		Укупно	
18.	Број осталог плаћеног особља (укључујући асистенте у разреду, асистенте наставника, савјетнике и друге стручњаке)	Наставница-помоћница		Наставник -помоћник		Укупно	
19.	Име и презиме домара	20. Телефонски број домара:					

Припадност једном од конститутивних народа БиХ	Дјевојчице	Дјечаца	Жене	Мушкарци
Бошњаци				
Хрвати				
Срби				
Националне мањине ⁹ Додати поље и податке за сваку од националних мањина, чији је припадник/ца евидентиран у школи				

⁹: http://bs.wikipedia.org/wiki/Bosna_i_Hercegovina Националне мањине у Босни и Херцеговини: Албанци, Црногорци, Чеси, Италијани, Јевреји, Југословени, Мађари, Македонци, Нијемци, Пољаци, Роми, Румуни, Руси, Русини, Словаци, Словенци, Турци, остали

Критеријуми и индикатори за вредновање и самовредновање квалитета 'Школске климе'

1. Поштовање етичког кодекса и других норми понашања у школи				
Упишите X испод ојене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Школа поседује Етички кодекс 2. Етички кодекс доступан свим члановима школске заједнице 3. Сваки случај кршења етичког кодекса на вријеме идентификован 4. Школа поседује правилник о понашању ученика и запослених 5. Кућни ред школе на видном мјесту 6. Школа поседује Правилник о награђивању и похваљивању 7. Школа има Програм личног и социјалног развоја ученика 8. Евиденција за подстицање одговорности ученика 9. Евиденција о начину промовисања позитивног понашања ученика 10. Евиденција о начину реаговања и мјерама за сузбијање неприхватљивог понашања ученика 11. Евиденција о укључивању ученика у непосредно друштвено окружење 12. Постоји правилник о безбједности ученика 13. Процедуре за спречавање и реаговање у случају вршњачког насиља, 14. Панои, едукативни постери и евиденција о планираним и организованим акцијама ради промовисања „здравог начина живота“ 15. Евиденција сарадње школе са здравственом службом 				
Упишите просјечну ојену за 'Поштовање етичког кодекса и других норми понашања у школи' (просјечна ојена представља збир свих нумеричких ојена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања ојене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

2. Простор унутар школе и њеног окружења као битан аспект укупне школске климе				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Школски амбијент је сигуран и пријатан за рад и живот чланова школске заједнице 2. Двориште школе уредно и одржавано 3. Сви чланови школске заједнице доприносе угодном и сигурном простору унутар школе 4. Рад Еколошке секције на уређивању школског простора 5. Спортско рекреативни терени се редовно одржавају и контролише се њихова сигурност 6. Одржавање санитарних простора у школи				
Уписати просјечну оцјену за 'Простор унутар школе и њеног окружења као битан аспект укупне школске климе' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

3. Комуникација унутар школске заједнице				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Школска заједница има дефинисане правце комуникације 2. Чланови школске заједнице су упознати са концептом комуникације 3. Школа организовано ради на развоју комуникације и унапређењу вјештина комуникације код свих чланова школске заједнице 4. Чланови школске заједнице учествују у јавним дебатама организованим у школама, локалној заједници, и шире 5. Савјет ученика ради на развоју и побољшању комуникације				
Уписати просјечну оцјену за 'Комуникација унутар школске заједнице' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

4. Посвећеност школске заједнице обиљежавању дана школе и осталих културно-спортских манифестација				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Промовисање културних вриједности и активности кроз систем образовања, и путем медија ¹⁰ 2. Годишњи план школе укључује активности за обиљежавање дана школе 3. Школа има тим задужен за осмишљавање и реализацију обиљежавања дана школе 4. Припреме за обиљежавање дана школе и осталих манифестација укључују све чланове школске заједнице 5. Реализација обиљежавања дана школе укључује све чланове школске заједнице 6. Културна и спортска дешавања укључена у годишњи план рада школе 7. Културно спортске манифестације анимирају цијелу локалну заједницу 8. Локални медији прате обиљежавање дана школе и културно спортске манифестације				
Уписати просјечну оцјену за 'Посвећеност школске заједнице обиљежавању дана школе и осталих културно-спортских манифестација' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

¹⁰ Акциони план за имплементацију Стратегије културне политике у БиХ, [www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/sekto%20nauka%20kultura/pravni%20okvir%20\(strategije\)](http://www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/sekto%20nauka%20kultura/pravni%20okvir%20(strategije))

5. Сарадња и умрежавање са другим школским заједницама, студијске посјете, излети и екскурзије				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Школа има формално успостављену сарадњу са другом/им школском заједницом/цама 2. Школа учествује у пројектима са другим школским заједницама 3. Минимално 70% културних институција у БиХ је програмски повезано, у склопу барем једне иницијативе, са основношколским образовним установама, у зависности од постојања истих у релевантној заједници ¹¹ 4. Наставно особље активно у стручним удружењима кантона, ентитета, државе и регије 5. Школа аплицира на пројекте који укључују студијске посјете, излете, екскурзије, симпозијуме и семинаре 6. Наставно особље школе остварује сарадњу, кроз стручне активе, са наставницима истих, односно, различитих предмета 7. Школа је умрежена у виртуалну мрежу школа путем интернета, односно, web странице 8. Школа учествује у спортским манифестацијама локалног, регионалног, ентитетског и државног карактера				
Уписати просјечну оцјену за 'Сарадња и умрежавање са другим школским заједницама, студијске посјете/излети/екскурзије' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

¹¹ Акциони план за имплементацију Стратегије културне политике у БиХ, [www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/sekto%20nauka%20kultura/pravni%20okvir%20\(strategije\)](http://www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/sekto%20nauka%20kultura/pravni%20okvir%20(strategije))

**Критеријуми и индикатори за вредновање и самовредновање квалитета
'Сарадње школе са Савјетом родитеља и Савјетом ученика'**

1. Форме сарадње са Савјетом родитеља				
Упишите X испод ојене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Школа има план рада са Савјетом родитеља 2. Школа се придржава плана и програма рада са Савјетом родитеља 3. Школа сарађује са Савјетом родитеља у осмишљавњу пројеката 4. Школа сарађује са Савјетом родитеља у реализацији пројеката 5. Савјет родитеља учествује у реализацији свих манфестација и догађаја 6. Школа обезбјеђује услове и пружа подршку раду савјета родитеља 7. Школа укључује Савјет родитеља у дискусије о НПП 8. Школа подстиче комуникацију савјета родитеља и дискусије о уџбеницима 9. Школа укључује Савјет родитеља у организацији рада секција				
Уписати просјечну ојену за критеријум 'Форме сарадње са Савјетом родитеља' (просјечна ојена представља збир свих нумеричких ојена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања ојене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

2. Форме сарадње са Савјетом ученика				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Школа има план рада са Савјетом ученика 2. Школа се придржава плана рада са Савјетом ученика 3. Школа сарађује са Савјетом ученика у осмишљавању пројеката 4. Школа сарађује са Савјетом ученика у реализацији пројеката 5. Савјет ученика учествује у реализацији свих манфестација и догађаја 6. Школа објезбјеђује услове и пружа подршку раду савјета ученика 7. Школа укључује Савјет ученика у дискусије о НПП, у дијеловима за које је школа надлежна 8. Школа укључује Савјет ученика у организацију рада секција 9. Школа подстиче Савјет ученика да учествује у раду наставничког вијећа 10. Представници савјета ученика учествују у раду школског одбора 11. Савјет ученика учествује у избору координатора и професора за контакт са савјетом ученика				
Уписати просјечну оцјену за критеријум 'Форме сарадње са Савјетом ученика' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

Критеријуми и индикатори за вредновање и самовредновање квалитета 'Школског менаџмента'

1. Развојни план школе				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Процес израде развојног плана и годишњег плана рада школе је транспарентан и укључује све чланове школске заједнице 2. Развојни план школе укључује елементе стратешког планирања 3. Развојни план школе усклађен са плановима развоја локалне заједнице 4. Разрађен систем праћења реализације планова				
Уписати просјечну оцјену за критеријум 'Развојни план школе' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

2. Улога менаџмента школе заснована на поштовању људских права и транспарентном раду				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
<ul style="list-style-type: none"> 1. У процесу запошљавања поштује политику недискриминације 2. Менаџмент има разрађен програм рада који се односи на приправнике и нове запослене 3. Менаџмент има план посјета часовима 4. Менаџмент редовно прати и анализира наставни процес 5. Менаџмент идентификује потребе и развија план стручног усавршавања васпитно образовних радника 6. Менаџмент развија план професионалног развоја 7. Менаџмент предлаже и реализује мјере унапређења 8. Менаџмент поштује и проводи мјере осигурања безбједности 9. Менаџмент ради на унапређењу квалитета комуникације на свим нивоима 10. Менаџмент подстиче на иновативност 11. Менаџмент подстиче на квалитет и одговорност 12. Менаџмент рационално управља буџетским, и другим средствима 				
Уписати просјечну оцјену за критеријум 'Функција менаџмента школе базирана на поштивању људских права и транспарентном раду' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

3. Менаџмент и учешће у процесу доношења одлука				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Менаџмент, у процесу доношења одлука, пружа прилику члановима школске заједнице да се упознају са тематиком и дају своје приједлоге, у примјереном случају 2. Менаџмент правовремено доноси одлуке 3. Менаџмент досљедно проводи одлуке школског одбора 4. Менаџмент редовно контактира релевантне чланове школске заједнице 5. Подршка пројектима повезивања културних установа са образовним установама и развој заједничких програма ¹²				
Уписати просјечну оцјену за критеријум 'Менаџмент и партиципаторни процес доношења одлука' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијелен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, уkratко их наведите у доњем пољу				

¹² Акциони план за имплементацију Стратегије културне политике у БиХ, [www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/ sektor nauka kultura/pravni okvir \(strategije](http://www.mcp.gov.ba/org.Jedinice/ sektor nauka kultura/pravni okvir (strategije)

Критеријуми и индикатори за вредновање и самовредновање квалитета 'Компетенција наставника'

1. Планирање, организација и праћење постигнућа ученика				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Наставници планирају структуру, циљеве и извођење наставе засноване на исходима учења 2. Наставници користе методе и облике рада који су у складу са могућностима ученика и условима рада 3. Наставници користе одобрене уџбенике и упућују на друге релевантне изворе 4. Наставници вреднују рад и залагање ученика у складу са дефинисаним ученичким постигнућима(гдје је то примјенљиво) 5. Наставници спроводе периодичне евалуације владања изостанака ученика, дајући препоруке за побољшање 6. Наставници поштују права ученика				
Уписати просјечну оцјену за ' Планирање, организација и праћење постигнућа ученика' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

2. Стручно усавршавање и професионални развој				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Наставници исказују потребе за стручним усавршавањем 2. Развијени програми обуке наставника из области изградње креативних садржаја ¹³ 3. Наставници активно учествују у раду стручних актива 4. Наставници раде на развоју вјештина комуникације (учионица, школа, локална заједница, медији) 5. Наставници су информатички писмени 6. Наставници развијају вјештину комуникације на страним језицима 7. Наставници су чланови професионалних удружења, у локалном и регионалном контексту				
Уписати просјечну оцјену за 'Стручно усавршавање и професионални развој' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

¹³ Акциони план за имплементацију Стратегије културне политике у БиХ, www.mcp.gov.ba/org. Jedinice/ sektor nauka kultura/pravni okvir (strategije)

3. Опхођење са члановима школске заједнице				
Упишите X испод оцјене која најближе описује доле наведене индикаторе	1	2	3	Навести извор верификације (нпр. записници, фотографије, радови...)
1. Наставници исказују способност за тимски рад 2. Наставници исказују способност прилагођавања и интеграције 3. Наставници исказују спремност за рјешавање конфликта 4. Познају норме комуницирања				
Уписати просјечну оцјену за 'Опхођење са другим члановима школске заједнице' (просјечна оцјена представља збир свих нумеричких оцјена подијељен са укупним бројем индикатора)				
Да ли школа има план и приоритете дјеловања, у сврху побољшања оцјене појединих индикатора; ако има, укратко их наведите у доњем пољу				

Учесници у изради Инструментарија за вредновање и самовредновање квалитета рада основне школе:

Стручну помоћ у изради документа пружили су Неџада Фагиновић и Arthur R.Ivatts, стручњаци за образовање при UNICEF-у, за Програм MDG F Култура за развој.

Водитељ пројекта: *Бранка Попић, Агенција за предшколско, основно и средње образовање*

Анекс 1

Чланови радне групе:

Агенција за предшколско, основно и средње образовање: Бранка Ковачевић, Јасминка Нало, Сања Луло, Стојан Љоље

Министарство цивилних послова: Аида Дурић, Алмина Ћибо, Јелена Вуковић

Федерално министарство образовања и науке: Едина Пезо, Исет Струјо, Јасмина Оруч

Министарство просвјете и културе Републике Српске: Ивана Иџан, Љубиша Рокић, Славица Купрешанин

Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона: Минка Џафић

Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Посавске: Нада Дујковић

Министарство образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона: Алиса Јогунчић

Министарство за образовање, науку, културу и спорт Зеничко- добојског кантона: Амела Авдић

Министарство за образовање, науку, културу и спорт Босанско-подрињског кантона: Амира Боровац

Министарство образовања науке, културе и спорта Средњобосанског кантона: Есминка Бурек

Министарство образовања, науке, културе и спорта Херцеговачко-неретванског кантона: Игнације Радић

Министарство знаности, просвјете, културе и спорта Херцегбосанске жупаније/Кантона 10: Мато Крижанац

Одјељење за образовање/Педагошка институција Владе Брчко дистрикта БиХ:, Милан Љубојевић, Ранко Несторовић

Републички педагошки завод Републике Српске: Мира Грбић

Завод за школство Мостар: Весна Варунек

Педагошки завод Зеница: Рамајана Кукавица

Педагошки завод Тузла: Хасиб Хасановић, Рамиз Нуркић

Просвјетно педагошки завод Сарајево: Аземина Богдановић, Дина Боровина, Индира Мешковић

Педагошки завод Горажде: Салих Посванџић

Удружење родитеља у БиХ: Сенада Пепељак

Удружење средњошколаца у БиХ: Адиса Хоџић, Александар Поповић, Есмир Омамовић, Сандра Валетић

Представници основних школа БиХ: Адела Крупалија, Ирма Пурковић, Мирјана Кнежевић, Жељка Васовић Тољ